

ALBINA.

Esse detrei ori in septemana: Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a, candu o cõla in-
treaga, candu numai diumetate, adeca dupa
momentulu impregiariloru.

Pretulu de prumeratiune:

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
diometate de anu	4 " " "
patrariu	2 " " "
pentru Roman'a si struinetate:	
pe anu intregu	16 fl. v. a.
diometate de anu	8 " " "
patrariu	4 " " "

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespun-
dinti a-i nostri, si d'adrepulu la Redactiune
Josefstadt, Langeasse Nr. 43, unde
sunt a se adresã si corespondentiile, ce pri-
vescu Redactiunea, administratiunea sau spe-
ditur'a; ote vorã nefrancate, nu se vor primã,
era cele anonime nu se vor publicã.

Pentru anucia si alte comunicatiuni de in-
teresu privatu — se raspunde cate 7 or. de
linie repetitile se facu cu pretu scadiutu.
Pretulu timbrului cate 30 cr. pent. una data,
se antecipa.

Viena 15, 27 febr. 1869.

Spuseramu cetitoriloru nostri la fe-
liurite ocaziuni, si este bine s'o mai re-
petimu: cã ciurm'a diurnaleloru ministe-
riali din Cisle si Transle, si-au datu ma-
na a ignorã pre catu se pôte veri-ce mi-
scamentu de alu natiunalitatiloru ape-
sate; — era candu nu se mai pôte igno-
rã, atunci dau navala cu mintiuni a su-
pr'a aceloru miscaminte, tindiendu a le
mistificã in fati'a lumei.

Astu-felu este si cu adunanti'a ce
d. Macelariu a conchiamat'o la Merceurea
precum vediarumu din apelulu dsale,
publicatu in nr. trecut.

Nu potura ministerialele ignorã a-
cãsta conchiamare, deci luara notiia de-
spre dens'a, standu putientelu la indoiã-
la despre procedur'a ce au se urmeze fa-
tia de acestu evinimentu. Indoiã'la inse
nu avũ se tiena lungu timpu, cãci veni
curundu „Presse“ si ieri iu foi'a de ser'a
li amintã tactic'a lorũ dejã practicata:
mistificarea.

Èca ce scrie acestu organu: „Otarir-
ile conferintiei romane-serbesci din Te-
misiõra, se pare cã n'au placutu tuturoru
romaniloru, de õrace Macelariu fostulu
deputatu dietalu conchiamã o conferin-
tia romana, in carea se se statorãscã po-
litic'a compatriotiloru sei. La tãta intem-
plarea este unu semnu cã multu-laudat'a
solidaritate a natiunalitatiloru s'a gau-
ritu.“

„Pr.“ s'a indatinatu a merge cu clo-
potulu in fruntea turmei ministeriale.
Cele lalte tãte o tragu dupa dens'a. A-
cum dara avemu se ne acceptãmu de
tãte partile oficiõse la mistificari cã: con-
ferinti'a la Merenrea se intrunescẽ pen-
tru cã romanii nu sunt toti contielesi cu
cea de la Temisiõra, si cã solidaritatea
natiunalitatiloru apesate s'a spartu.

In ceea ce privescẽ solidaritatea na-
tionaliloru apesate, noi scimu prẽ bine cã
ea desplace fãrte multu stepanitoriloru,
cari nu incãta cu incercarile d'a ne abate
de la dens'a. Mai antaiu ni spuneau dua-
listele cã asemene solidaritate nu e fru-
mãsa, nu e cu cale, cãci pare a resbelu
dechiaratu credeului magiaru. Ni spu-
sera apoi cã acea solidaritate nu e natu-
rala, prin urmare nu e durabila, cãci na-
tionalile ce o compunũ, inse-le nu se potu
intielege intre sine. Candu cu tãte ace-
stea oficiõsele nu reesira, le vedemu cã
fora sfiãla si-ieu refugiulu la mintiuni,
afirmandu cã solidaritatea s'a spartu.

Fie ca aceste mintiuni ale organe-
loru dualiste, in locu d'a ni stricã, se ne
invetie numai a intarã si mai multu soli-
daritatea nãstra, se ne indemne a o es-
prime cu unu graiu atatu de inaltu si
intr'unu modu atatu de marcatu, in catu
se dee de rusine pe toti mintinosii si ca-
lumniatorii causei nãstre natiunali.

Pentru acestu cuventu, adeca pen-
tru a esprime catu se pôte mai tare soli-
daritatea nãstra, ni permitemu a ne a-
dresã comitetulu centrale din Temisiõ-
r'a si celuia din Neoplant'a, ca daca potu
face, se-si trimitã reprezentanti la adu-
nanti'a de la Merceurea, cari se salute pe
romanii Transilvaniei in numele natiuni-
loru neunguresci din Ungari'a, se-i sa-
lute asecurandu-i cã caus'a lorũ pôte
contã pe cei apesati din Ungari'a casf
pre cei din Transilvan'iã. Èra daca nu
vor potẽ trimitẽ reprezentanti sãu tele-
grame salutãtorie, pentru a nu se dice
cã au voitũ se prejudece ori se influin-
tieze otaririle Mercurii, — pentru ase-
mene casu ni permitemu a ne adresã
Mercurii, ca dupa ce si-va fi facutu ota-
ririle sale, se-si aduca a minte de Temi-

siõr'a si de Neoplant'a, se dee spresiune
solidaritãtei, pecum o va invetiã prece-
perea propria.

Trei idei din trei tabere diferite.

(La alegeri.)

(v) Ni vine bine si ni place a con-
statã si a primã ideii, date si adevveri
chiar si de la contrarii nostri, pentru ca
se dovedimu, cã nu suntemu preocupati
de patima si prejudetie, ci cã daca alta
data nu primimu ceva de la ei, nu pri-
mimu pentru cã nu este adeveru si drep-
tate, nu este bunu.

Asta data suntemu fericiti d'a aflã
in trei diferite castre cate o ideia buna,
cate unu adeveru mare, pre cari si din
parte-ne le imbrãtisãmu cu tãta caldur'a
si sinceritate.

„Hazánk“, organulu stangei centra-
le, in fruntea nrului seu din 16 fauru,
vorbindu despre abuzurile colosale ce
se facu prin partitele ungueresci in caus'a
alegeriloru, anume despre uritele *impa-
rechiaru, coruptiuni, adaptare si batai*,
se pronuncia intre altele asiã:

„Triumfulu castigatu prin astfelu
de medilõce, nu este triumfu, ci chiar a-
tatu in contra constitutiunei.“

„Adapãmu cu beuturẽ pre aceia,
pre cari am fi detori a-i lumina; ii stri-
cãmu, in locu d'a-i intarã.“

„Sangele ce se vãrsa pre acestu te-
remu, nu e santu, ci chiar petãza pamen-
tulu patriei si pãta principiulu pentru
care se vãrsa.“

„Cetatiõnulu n'are proprietate mai
pretiõsa, de catu dreptulu de alegere; nu
existe scõla mai buna pentru poporu, de
catu exercitiulu drepturiloru politice: da-
ca inse astfelu ni folosimu drepturile,
duca asiã ni profesãmu principiile, —
apoi se ne ferãscã Ddieu de astfelu de
scõla! — asiã nu dorimũ binecuvantarile
constitutiunei!“

Subscriemu si noi din cuventu in
cuventu acestea; pronunçãmũ si noi re-
spicatu si solenelu, cã — de catu drep-
turi si o constitutiune, sub alu carãra
scutu cei de la potere dupa draga voi'a
loru se pãta insielã, amãgi, corumpe, te-
rorisã si provocã batai sangerõse, —
mai bine fora de ele; si — daca cumpli-
teloru abuzuri, mai vertosu din partea
deãkistiloru si a oficialiloru — nu se va
pune curendu stavila, prevedemu cã po-
porulu, desgustatu si infioratu de liber-
tatile ungueresci, va se cãra de pretotin-
denea stergerea acelor'a si — introdu-
cerea absolutismului! „Videant consules.“

„Magyar Ujsãg“, organulu stangei
extreme, in nrulu seu totu din acea diua,
spune partesaniloru sei de prin tãte cer-
curile de alegere, cã — este neaperatu
de lipsa si interesu, ca ei in fia-care
cercu, macar cati de pucini ar fi, se-si
puna candidatu, de partit'a lorũ propria
pentru a dovedã, cã ei existu pretotinde-
nea si — nu sunt totu un'a cu cele lalte
partite, anume nu cua regimulu.

Subscriemu si noi acãsta ideia si o
recomendãmu fãrte atentiunei amiciloru
si partesaniloru nostri de prin unele cer-
curi, anume de prin acelea, unde inca nu
au candidatu natiunale.

Alegatorii nostri, dupa cum suntemu
convinsi, de la celud'antãiu pana la celu
din urma, toti cu totii tienu la limb'a si
natiunalitatea lorũ, toti cu totii voiescu
a se luptã cu tãte poterele pentru acelea,
sunt deci de partit'a natiunale: intipuiti-
ve acum anomal'iã, absurditateã, ma chiar
pecatulu politicu, candu atari alegatori
natiunali ar alege unu deputatu de alta

partita! Este chiar asiã, casl candu —
avendu noi unu procesu fãrte mare cu
veciniã nostri, ni-am luã de aperatoriũ
pre unulu dintre veciniã nostri! — este,
casl candu am menã procesu la mãrte si
viãtia — din adinsu pentru ca se-lu per-
demu!

Inteliginti'a poporulu este sufletu
poporulu, si sufletulu este respun-
datoriũ pentru retacirile trupulu. Vai
inteligintiei nãstre, carea in cutare cercu
de alegere — nu-si va pricepe si nu-si
va face detorinti'a, si asiã prin retacirea
poporulu, va ingreuiã lupt'a, va prolungã
sufertintile natiunali!

Este cunoscutu cã chiar regimulu
si partit'a lui a fostu, cari mai antãiu au
predicatu si practicatu acãsta doctrina;
scimu cã dintru indemnulu si prin orga-
nele acestor'a s'au pusu tuturoru candi-
datiloru nostri natiunali pretotindenea
contra-candidati, luandu-se acestia de co-
munã dintre romanii nostri cei slabi si
servili: deci — ce este mei naturalu de
catu ca si noi se facemu asemenea, se li
punemu contrariiloru nostri pretotindene
contra-candidati dintre romanii cei mai
buni, si se lucrãmu din tãte poterele pen-
tru aceia!

„Esti Lap“, organulu de sãra alu
regimulu: si partitei lui, in nrulu seu din
22 fauru — vorbindu despre cestiunea
acãst'a, merge unu pasu mai departe, si
invãtia pe partisanii sei — ce se face,
cum se se compãrte? daca ei din veri-ce
causa n'ar voi se voteze pentru candida-
tulu partitei lorũ, Elu dice:

„Alegatoriulu de partit'a drãpta, ca-
rele din ori-ce cauza nu vrẽ se voteze
pentru candidatul partitei proprie, mai
bine se se retraga de la alegere, de catu
se voteze pentru candidatul altei partite,
si prin acãst'a se aprãbe parerile ace-
lei partite si se ingreueie invingerea par-
titei sale proprie.“

Subscriemu si acãsta ideia si instruc-
tiune, si o recomandãmu celei mai bune
atentiuni a alegatoriloru nostri si con-
ducatoriloru lorũ, mai vertosu celor'a de
prin cercurile mestecate si unde prin
compromise nu ar fi cu potintia a salvã
interesulu si onãrea natiunale!

Prelegere poporalã in ajunulu aleg eriloru

(Continuatiune.)

III. Sistem'a reprezentativa.

Pana a nu vorbã pre largu despre
acãsta sistema, se ni rechiamãmu a min-
te lucrurile mai de capetenia despre cari
pomeniramũ in nr. trecut.

Vediarumu cã sunt trei drepturi, ce
s'au datu omulu de la Ddieu, ce s'au
recunoscutu de catra dreptulu naturalu
si s'au inscriu in legile positive a tutu-
roru popãloru culte si constitutiunali.

Aceste trei drepturi mari sunt: drep-
tulu la existintia, dreptulu la preceperea
propria carele se numescẽ si libertatea
convingerii (convictiunei, consciintiei) si
dreptulu la libertatea vointiei carele se
numescẽ si libertatea in lucrari.

Cu aceste trei drepturi se nasce o-
mulu pre lume, adeca le are tocm'a din
nascere, ma dreptulu la existintia l'are
anca de la concepere, pentru aceea se
numescu si (ceea ce uitaseramu a spune)
drepturi in nascute omulu. Si fiindu cã
toti se nascu de o potriva, cei din palate
casf cei din colibe, de aceea aceste trei
drepturi sunt pentru toti de o potriva,
pentru cei avuti casf pentru cei seraci,
adeca este egalitate. Cu alte cuvinte,
principii n'au mai multe drepturi de la
Ddieu si de la natura de catu ce au cer-

sitorii, si cersitorii nu mai multe de catu
principii.

Dreptulu, precum spuseramu, nu
se pôte intipuf fora de detorintia. Daca
inse de asta data nu facemu multa vorba
despre detorintie, caus'a e cã noi roma-
nii si natiunea nãstra avemu tãte deto-
rintiele, anca le prẽ avemu, numai drep-
turile ni lipsescu, si de aceea cautã se
lucrãmu si se grãimu mai vertosu pen-
tru drepturi.

Si fiindu cã nu este dreptu fora de-
torintia, de aceea si cele trei drepturi in-
nascute, incarca a supr'a nãstra detorin-
ti'a ca se ni le sustienemu impreunate si
se ni le aperãmu contra veri cari ata-
catoriũ ce ar vrẽ se ni le desbine ori se
ni le rapãscã. Cautã se ni le sustienemu,
cãci delocu ce le-am perde, pre tãte sãu
numai pre unulu, delocu am incetã de a
mai fi õmeni de pre tipulu si dupa ase-
menarea lui Ddieu. Numai drepturile a-
celea ni-au datu tipulu si asemenarea
celuia ce ne-au ziditu. Acãst'a trebuie se
si-o insemne bine fie-care omu, s'o scie
fie-care cetatiõnu in statulu constitutiun-
nal. Celu ce cunõscẽ drepturile sale,
este petrũsu de iubirea lorũ, le pretin-
de cu tãria neabatendu-se de la ele catu
e unu firu de pãru si neci se lasã a se
amãgi, — acãla are consciint'a drepturi-
loru sale. Mai departe: Sustienerea ace-
storu trei drepturi face pre omu se aiba
demnitãtea sa, face pre natiune se aiba
demnitãtea natiunala. Fora de sustiene-
rea drepturiloru nu mai este demnitãte,
era fora de demnitãte noi nu mai sun-
temu õmeni adevãrati si prin urmare nu
mai potemu semenã lui Ddieu.

Vediarumu cã õmenii pentru ca se-
si pãta aperã si pastrã acele trei drep-
turi au facutu intre sine unu contractu
din carele cu timpulu s'a nascutu sta-
tulu. Asiã-dara statulu traiesce pentru
noi, pentru drepturile nãstre, dar nu noi
pentru statu. Si daca suntemu gat'a a
gertfi viãtia nãstra pentru statu, este
cãci fora de statu noi nu ni potemu sus-
tienã in pace neci viãtia neci cele lalte
drepturi.

Asiã-dara, tãte sunt pentru omu,
elu este pe pamentu fiinti'a cea mai nal-
ta (suprema, suvrena, suverãna, suvera-
na). Statulu si ori care societate, are nu-
mai acele drepturi ce i le-a datu omulu,
era omulu nu voiã si nu potea se-i dee
de catu acelea ce lui insusi i veniau bi-
ne la socotãla pentru cã era in folosulu
celoru trei drepturi mari ale lui.

Cunoscendu õmenii cã statulu are
se vietuãscã spre folosulu lorũ, au
facutu legi cari se-i intarãscã acãsta viã-
tia folositãria.

Si candu õmenii nu mai poteau
merge cu totii la facerea legiloru pre-
cum aveau dreptu se mãrgã, atunci —
precum pomeniramũ in rondulu trecutũ
— se vediarã siliti a trimitẽ numai pe
cati-va barbati de incredere, pe cari i-a
alesu si numitu deputati. Modulũ de du-
pa care se alegu, se numescẽ lege elec-
torala. Deputatii se aduna in dieta si
in numele alegatoriloru facu legile de
lipsa pentru statu.

Ce este dara deputatulu? E barba-
tulu in a caruia sentiẽminte, precepere,
sciintia si omenia avemu atãta increde-
re, in catu l'inzestrãmu cu cele trei drep-
turi mari ale nãstre a tuturor'a, ca se
lucre cu ele cum va aflã mai cu cale
pentru a ni le intarã, pregatindu astfelu
fericirea nãstra.

Urmãza de acã cã deputatulu tre-
bue se sentiãscã casf noi, se precãpa do-
rerile nãstre, se ni le scie vindecã si se

aiba barbat'la a lupta pentru noi cu armele intieptuinei sale.

Ce se chiama dieta? Intrunirea tuturor deputatilor, cari la olalta infatisieza pe poporale cari i-au alesu si li-au datu dreptu ca se facalegi pentru densele.

Multe sunt lucrurile deputatilor in dieta, dar cuprinsulu foii nostre ar fi pre micu pentru ca se potemu vorbi despre tote acum'a, de aceea vom vorbi la alte privilegii pe rondu. De asta data ne marginimu numai la treb'a ce avem noi romanii cu diet'a si la modulu cum se alegemu pre deputatii nostri?

(Va urmá.)

Libertatea religioara si egala indreptare.

I. O parte esentiala a drepturilor in-nasute omului e libertatea consciintei, asta e autonomi'a sufletului, a credintei, a convingerii, in urmare careia totu natulu are dreptulu natural si nealienabilu a venera pe ddiu dupa consciint'a si convingerea mintei sale proprie. Relatiunea interna a omului catra ddiu nu se pote judeca prin nici unu omu, de aceea trebuie lasata totu insului in liber'a voia, caci scopulu dupa care nesuesce fia-care religione, e unulu si acel'a-si; numai caile sunt diferite, pe care sperza dens'a a-si ajunge scopulu. Si cine pote judeca, ca care religione e pe calea drepta? Existe aici afara de ddiu, vre-unu jude competente? Si daca nu existe, cum vine, de inca si acum in seclulu alu 19, a caruia spiritulu se vede intru tote a servi numai libertatei, cum vine dicu, desi pana astadi se persecuta religionele?

Espreiunea asta pote ca se va paré unor'a pre aspra, pentru ca acum'anu se mai pune nimene in tiepa pentru credint'a; pote fia-cine se-si substerna plansorea inaintea regelui (unu lucru, ce diet'a ungeresa de la a. 1715 l'oprise protestantiloru si ortodossiloru) pote se face si dantiuri cu musica pe paresemiele catoliciloru, nu cum se oprise in deceniulu trecut. Inse astadi numimu noi tota neegalitatea de dreptu o persecutiune, pentru ca candu consideramu in ce pusetiune privilegiata sta biserica catolica tocmai si in acele afaceri, cari se tienu de cerculu cotidianei vietii a omului ca d.e. la casatoriele amestecate, la schimbarea religinii, la dotarea preotiloru, s. a. asiá nu e cu potintia a nu cunoasca, ca in patri'a nostra si astadi inca, desi intr'o forma mai blanda, totu mai domnesce principiulu de persecutiune religioara.

Idei'a despre libertatea consciintei e o ideia cu totulu noua, si spre rusinea Europei fia disu, ca e venita din America. Acolo sunt preste 53 de confessiuni (singuru in Filadelfia sunt ca la 30 cari au totu atate biserici)

si toti cetatenii, cari se tienu de cele 53 de confessiuni, totusi traescu intre sine in cea mai buna linisce respectandu-si imprumutatu drepturile si convingerile religioare. Parintii acestei inalte idei sunt filosofii si revolutiunea din finea seclului trecut. Si inainte s'a luptatu lumea pentru idei religioase, dar nici candu pentru libertatea, ci totu numai pentru stepanirea ei. Asiá au fostu luptele intre biserica orientala si apusena pana urma totala despartire. Nici luptele religioare a seclului 16 si 17 n'au produsu libertatea religioei, ci au impartitu erasi numai domni'a bisericesca intre catolicismu si protestantismu.

Uniculu si adeseori atacatulu resultatu a luptelor acestoru religioare a fostu tolerantia. Multi o tienu de virtute, dar ea a fostu numai unu productu castigatu prin necesitatea cercustariloru si a armelor. Lauda Domnului, timpurile acelea sunt inmormentate pentru totdeun'a. Acum'a nu ne mai trebuie tolerantia, carea in ultim'a ei analiza nu e alta nemic'a de catu o prefacuta masca a netolerantiei, o retragere silita de la persecutiunea religioara. Acum'a n'avemu lipsa de concessiuni, n'avemu lipsa de privilegie. Statulu are se ni restituie numai acele drepturi, de cari noi nu potemu neci candu abdice. Fara acesta restituire, libertatea nu pote fi perfecta, era fara libertate nu pote prospera nici patri'a nici societatea.

Multu a duratu, pana s'a luminatu omenimea, ca in ce modu s'ar pote asecura libertatea consciintei. Conceptele despre acest'a, atatu au fostu de confuse, in catu erau omeni, cari credeau, ca si in legile cele nainte de 1848 a patriei nostre ar fi fostu pronuciata si garantata libertatea religioara. Ce inse a datu corpus juris, aceea n'a fostu libertate ci numai concessiuni si privilegie religioare caci libertatea nu se cuprinde numai intr'aceea ca nu e iertatu mai multu pe cineva pentru religione sa a-lu ucide, a-lu frige seu ca-i este iertatu a-si zidi o biserica, ci intr'aceea, ca tote confessiunile in privint'a credintiosiloru sei precum si apreotiloru se aiba acele-si drepturi.

In epoca nostra potemu numi si libertatea politica erasi numai aceea, la carea participa totu cetatenulu fora exceptiune; in seclulu alu 19 libertatea pote infori numai pe bas'a egalitatei. Anulu 1848 n'a potutu sterge retacirile traditionale a timpiloru vitregi. Cercustarile au fostu nefavorabile pentru o reforma radicala a referintiloru confessionale si art. XX de lege nu e alta de catu o lingura de medicina turnata in viforos'a mare a nevoiloru. — Dar dupa ce legislatiunea de acum a prochiamatu egala indreptare pentru afacerile bisericesca a tuturor confessiuniloru in principiu, cu acest'a a desemnatu directiunea, dupa carea de acum nainte au se se indrepte relatiunile afaceriloru bisericesca asiá, ca ace-

lea se corespunda constitutiunii si relatiuniloru politice a tierii.

Spiritulu timpului din legile de la 1848 ne admonéza cu unu graiu seriosu: precum s'a spartu paretele celu din medilocu intre clasele societatei, precum au incetatu castele politice si nobilimea si-a perdutu monopolulu drepturiloru politice, asiá trebuie se cada si paretele din medilocu intre biserici, asiá trebuie si preotimea se incete a forma o casta privilegiata, si institutulu de a predomni o religione asupra alteia trebuie se-si iee finitulu. Tota reforma, carea n'ar cuprinde acesta chiar logica si necesaria urmare a principiiloru acestora, ca din radecina se se schimbe, ar fi numai o carpitura nedéana de o patria numita libera. Statulu, care dupa natura sa fatia cu confessiunile trebuie se fia nepartialu, are se le scutesca pe tote in asemene mesura. Dandu inse unia prerogative asupra alteia, seu inaltiandu pe un'a intr' o stare privilegiata preste alta, nu duce la libertatea religioara, ci la aceea, despre carea istoria vorbesce pe pagine sangerose, adeca: la predominarea unei biserici asupra alteia. Pentru de a incungiura asta, e numai o cale: *perfecta egalitate de dreptu a tuturor bisericeiloru si religioaniloru*. Legislatorii anulu 1848 au pusu directiunea cum trebuie pasitu ca tier'a se ajunga la pusetiunea ce se cuvine unei tieri libere. Ei au pronuciatu egalitatea religioara in principiu. Acum'a a sositu timpulu ca se se realizeze. Ce e pusu pe chartia, se se plinesca si in fapta.

II. De vom lua in consideratiune pedicele, care totu au resistatu si mai resista la efectiunea egalei indreptari a tuturor confessiuniloru, vom afla ca pedeca mai mare si mai adancu inradecinata e acea nenaturala relatiune, carea in tier'a nostra casti in Europ'a preste totu, susta intre statulu si biserica. Relatiunea asta nenaturala se radiema pe dreptulu istoricu. Dreptulu acestu istoricu in pusetiunea sa fatia cu natura statului si a religioei — seu mai bine disu, in contra ratiunii si a dreptatei — nici intr'o privint'a n'a degeneratu atatu de dusmanosu ca tocmai pe acestu terenu. Retacirea asta, nainte de tote trebuie curatita si atunci cu causele ei vor cade si consecutiile.

Istoria ni areta felurite forme de relatiuni intre statulu si biserica; dar tote acestea sunt numai enorme retaciri in contra ratiunii si a dreptatei. In teocratiele stravechie orientale statulu a absorbitu biserica. In republicele grecesca si romane erasi statulu a absorbitu biserica. Mai tardiu, dupa ce pe ruinele religioaniloru pagane, se inaltia ideia crestina si prin latirea crestinismului incepu a se desvoltá sementia unei noúe civilizatiuni, atunci inceta sistem'a unitatii in staturile crestine, si incepu principiulu separatiunii se aiba valóre. Principiulu acest'a dice ca biserica se fia e-

mancipata de statulu, si unulu in afacerile altuia se nu se amestece, fara numai statulu se aiba supraveghierea seu dreptulu suverunitatii preste biserica. Acesta ideia curata crestina, a careia restituire seclulu alu 19 si-a luat'o de programa in nesuintele sale, s'a potutu tiené in original'a sa curata numai pana atunci, pana candu crestinismulu era espusu persecutiuniloru paganismului. Dar dupa ce incetara persecutiunile si religionea crestina se latu si se consolidá, au inceputu si principiile acelea a le lui Cristosu totu mai multu a fi delaturate. Astadi mai aprópe de acesta sistema, dupa carea sunt regulate relatiunile intre statulu si biserica in Europa, se afla biserica gr. or. asiderea si protestantismulu in acele statulu unde biserica nu sta sub osebit'a protectiune a statului. Cu totulu indepartata si in contradicere cu ideia crestinismului e biserica anglicana si rusésca, precum si mustra primitiva catolicismulu.

Numeru o politica rationala este, carea statulu o pote exercia pe terenulu bisericescu, si se cuprinde intr'aceea: ca precisu se prescrie drepturile si detorintele cetateniloru, ca se restringa biserica numai spre afacerile religioase, ca se impiedice tote atacurile, care sunt indreptate din partea unci confessiune in contra dreptului alteia, seu in contra singurateciloru cetatenii, ca se porte supraveghierea preste biserici, dar totusi se fia neutralu catra religione. Asta e admonitiunea istoriei, asta e preceptulu ratiunii si a sublimei doctrine alui Cristosu.

Cine cunoasca istoria lunei, usioru va afla intr'ansa direptiunea, ce o urmaresce de nisce seculi, mai vertosu de la 1789. Pe standardulu acestei direptiuni stau trei cuvinte: Libertatea, egalitatea si fratiitatea. Acestu iertitu motto nu e alta de catu definitiunea mai moderna a mariloru ideii alui Cristosu. Revolutiunea francésca a fostu numai unu pasiu resolutu catra acelu scopu, care ca unu idealu divinulu emanatu din rostulu marelui invetiatoriu, adeca a crea o tiera libera, a careia locuitori, egali in drepturi si in detorintie, in iubire fratiésca se vietuesca intre sine.

Direptiunea asta din di in di castiga totu mai multa estindere si aderentia. Cursulu istoriei lumii e ca unu riu rapediosu, nimene nu-lu pote oprí. Istoria lumii are o regula: progresulu. Tota direptiunea timpului modernu, a istoriei, a omenimii sta in opusetiune cu silintiele suprimatoare de pana acum. Spiritulu timpului e manifestatiunea opinioei publice in ori care epoca. Esecutarea sentintioi, ce o dicéza acest'a asupra unei ideii seu institutiunii, canta se se indeplinesca. Si éca, ca „suntemu langa usia, pomulu a inceputu a infrundi.“ Politicia cea mai sanetosa a statului in privint'a religioei in seclulu alu 19 e, a se stradui, ca biserica se remana si respective se se reduca la armonia cu postulatele pro-

FOISIÓRA.

Fét'a babei si fét'a mosiului.

Séu: Cum se resplatesce straduint'a si se pedepsesce lenea.

(Basna populara.)

(Incheiare.)

Ajungendu fét'a mosinégului la pórt'a parintésca, si audindu tatulu seu muge-tulu boiloru, si sberatulu multimei de oi si de capre, se mira, ce vré se dica acest'a; deci esi din casa alerga iute si deschise pórt'a. Indata ce se vediu copil'a in curtea tatalui seu, sari din caru si mbratisia pe iubitululu seu parinte cu ochii plini de lacrimi. Betranulu se uimise de bucuria. Inse dupa ce-si veni in fire, incepu a intrebá astfelu: „O! pre scump'a mea copila, bine ca te-a adusu Dumnedieu, ca se te mai vediu o data; dara spune-mi draga, ce vor se dica multimele acestea de boi, de vaci, oi si de capre? ce va se dica acestu caru auritu, si acesti tauri minunati?“

„Tote acestea, cate le vedi“, — respunse copil'a, „le-am capetatu ca respalta de la sant'a Duminica, fiindu ca am slujit'o cu credintia si cu dreptate unu anu de dile. Numai cesti doi tauri injugati la caru, nu sunt ai mei, desjuga-i deci taica! si dá-le drumulu, se mér-ga'n deretu.“

Betranulu se apuca numai de-catu, desjuga de la caru taurii cu cornele si perulu de aur, cari se facura neveduti; apoi lua lad'a din caru si o duse in casa cu ajutoriulu ficei sale; fic'a o descuia si o afla plina cu bani de aur in loculu gujuliiloru, ce le-a fostu incuiatu in ea, mai nainte de-a se porni din curtea santei Duminice. — Éta pretiulu cu carele s'a respaltitu serguint'a, priint'a, curat'a si dreptatea fetei mosiului!

Ce facu inse bab'a, vedindu ca acea copila muncita si asuprita de catra dens'a si-a castigatu unu norocu atatu de mare, in catu pote duce o vietia plina de fericire de impreuna cu tatalu seu, de impreuna cu mirele, ce va se-lu capete? — Bab'a inversiunata de pisma in adanculu sufletului seu, era pe fatia smerita, rusinata si umilita pentru nedreptatea facuta de catra ea copilei, la carea nu cuteza acum'a se caute in fatia, remase de-o data, inlemnita de impreuna cu fic'a sa. Éra mai tardiu se apropiá de fét'a mosinégului, si-o intrebá astfelu:

„O! spune-mi drag'a mea! unde-ai datu peste-unu norocu atatu de mare? Ca s'o trimitu si pre copila mea intr' acolo. Pote ca se va indura Dumnedieu si de ea dandu-i macar a sut'a parte din sum'a ce-ai capetat'o tu.“

„Se mérga la sant'a Duminica colo in cutare codru, s'o slugésca cu dreptate si cu priintia, si apoi pote ca va capeta si ea o respalta ca a mea!“ Fu respunsulu fetei mosinégului. —

IV.

Deci bab'a si-pregati pe fic'a sa indata de drumu si-o mana la sant'a Duminica, ca se-si afle si dens'a noroculu. Dara cum s'a portatu fét'a babei? Se vedemu! — Caletorindu pe drumu a datu si ea peste-o ciréda de boi si de vaci, inse candu o roga boariulu s'o abata inderetu, dens'a i-a respunsu ca nu-i este argat'a lui; a intalnitu si ea o turma de oi si de capre, dara candu o postu pastorulu se o intórca inderetu, ea-i respunse, ca se si-o intórca insu-si, fiindu ca nu-e pre mare domnu; a gasitu si ea unu peru cu omidi, carele o roga se-lu curatie, inse dens'a-i respunse, ca nu vré se-si inspine manele. Totu asiá facu fét'a babei si cu fontan'a cea malita si cu vulpea cea plina de rane. Éra dupa ce ajunse la sant'a Duminica, se tocni si ea se-si slugésca unu anu de dile, inse nu si-a implinitu detorint'a asiá, precum a facutu fét'a mosinégului, ci a tandalitu totu anulu spre cea mai mare nemultiunire a santei Duminice. Dara lasa ca si-a primitu si respalta cuvenita. La capetulu anului n'a trimis'o sant'a Duminica in caru de aur cu taurii cei nesdravani, ci i-a disu se-si vére sierpii si sioperlele si cele lalte gujuli intr' unu sacu, se-lu ié in spate si se se duca in plat'a lui Dumnedieu.

Deci si-implu fét'a babei seclulu de gujuli si se porni catra casa. Pe cale a aflatu si dens'a fontan'a cea limpede, de a supr'a careia jocau cupele cele de aur, inse candu se apropiá se bee, ca se-si astempere setea, cupele

se faceau nevedute si ap'a secá din fontana, si deci fu silita a se departa cu gur'a arsa de sete. Si candu ajunse la perulu incarcatu de pere mari si galbene ca aurulu, ar fi doritu si dens'a se guste celu putienu un'a, inse candu intindea man'a, ca se rumpa pere din pomu, de-o data-i despareau de naintea ochiloru sei, si de nou fu nevoita a plecá mai departe partrunsa de sete si resbita de fóme. Ciurda de boi si turma de oi si de capre nu s'a luat'u dupa ea, ca dupa fét'a mosinégului, de catu numai o vulpe a totu urmarit'o urlandu nein-cetatu din deretulu ei pana ce a ajunsu la pórt'a mumei sale.

Bab'a o asepta cu norebdare, pentru aceea nu-si mai lua ochii de la ferésta; vedendu-si deci fic'a intrandu in curte cu tobul-toculu in spate, indata-i esi inaintea, i apuca saculu focietindu ca este plinu de aur, precum fu lad'a fetei mosinégului. Dara o ce amagire cumplita! — Candu deslega bab'a saculu, éta ca incepura a esi din elu o multime de sierpi, de sioperle, de salamandre si de alte gujuli, cari implura cas'a babei ast'elii, in catu se vediu nevoita, a esi din casa cu ficea si cu totu. Éta respalta trandaviei! Éta cum s'a res-bunatu a supr'a babei urg'a si asuprirea, ce le-a versatu dens'a printr'unu timpu indelungatu a supr'a fiiastrei sale nevinovate, a supra copilei mosinégului. — Si m'am incalecatu pe unu carbune, ca se vi-o sciu spune; si m'am incalecatu pe-o sica ca se vi-o spunu asiá.

A. C.

gresului, a împacă confesiunile cu timpul. Si cine pôte esoperá acestu lucru importantu in tiér'a nóstra? Fara indoiéla corpulu legelativu.

Acum'a dara me intoreu catra Préstimati nostri DD. Ablegati dietali, cari de nou vor posiede increderea natiunii romane si vor avé onórea a fi alesi si realesi de membri la inal. acestu corp legelativu. Suntenu de firma credintia cá cu cestiunea confessiunala nu veti patí-o casi cu caus'a natiunalitatii. Poporulu magiaru in privint'a religionaria nu va poté dice, cá in tiéra esiste érași numai o biserica si aceea a statului — precum s'a disu in diet'a trecuta cá numai o natiune existe in Ungaria, cea magiara. — Statulu n'are biserica, séu nu trebuie se aiba. A batutu ór'a si s'a trecut si pentru acést'a. Istoria ni e marturia, cá unu bietu calugaru seracu fu in stare a rumpe in dóue unu corp bisericescu atatu de puternicu care odinóira domniá lumea. Afara de acést'a, mai vine inca si acea impregiurare favorabila, cá poporulu magiaru insusi e despartitu in mai multe confesiuni, cari au asemene interesu cu noi, si pórt'a mai gata acele-si suferintie casi noi; nu veti stá dar DD. singuri in lupta cu o parte mare chiar a poporului magiaru reprezentatu in dieta va' aperá dreptele postulate religionarie.

Postulatele nóstre, cari sunt postulatele timpului, nu contienu alta, de catu eternele drepturi inascute omului. Cine se opune acestoru drepturi, comite crima in contra eternele legi a naturei. Acést'a lege inse a naturei o acelu spiritu santu de care I. Cristosu in adanca cugetare a disu: „cá peccatulu in contra spiritului santu nu se va iertá nici odata.“ Si intr' adevéru esperiint'a confirma in tóte dilele acestu blastemu espresu linu in contra calcatorilor de lege a naturei. Legea acést'a, spiritulu acestu ddiescu manifestatu prin natura, séu precum dice Cristosu „spiritulu santu pedepsece pe calcatori preceptelor naturale cu putere giganticá si fara éruitare.“ Din esperiintia scimu, cá natur'a nu cunósce iertatiune, nu pardonéza. Ea e in unele casuri tardia intr' altele érași pedepsece rapede ca fulgerulu ce cade din nouri; dar totdeun'a e adevérata si justa, uncori amara fórt'e in resbunare. Pentru aceea nici candu se nu facemu siéga cu dens'a cu atata mai putienu proditiune cu eternele ei drepturi, cá fia acelea la parere ori catu de nevinovate, totusi pórt'a in sine sementia resbunarii, si tocmai din acestu temei stá omeninea si astadi pe o trépta de moralu atatu de dejosita. Incoetu numai se lupta dens'a a se smulge din catusiele asupritóre spre realisarea sublimului idealu alu omenimii, pe care Cristosu l'a numitu imperat'a lui Ddiéu, si care nóa locuitorilor pamenteni de astadi — casi lui Moise pamentulu fagaduintei de pe muntele Horivu — din departe numai ca zorile demanetiei ni suride; dar nu scimu, candu vom fi asiá fericiti a deveni in posesiune.

Aperati dar DD. Ablegati drépt'a acést'a causa de a realisá egalitatea religionii, cáci totodata cu acést'a aperati si sant'a causa a poporului romanu, aperati interesele natiunii, aperati eternele drepturi a naturei, aperati sublimulu idealu alu Cristosu „imperat'a lui Ddiéu.“ Prindeti tóte armele lui Ddiéu in acestu timp de lupta. Stati incingandu-ve medilócole cu adevéru, imbracandu in platosi'a dreptatii, inarmati-ve cu scutulu credintiei, luati sabi'a spiritului“ si luptandu lupta buna veti secerá multiamirea poporului, recunoscint'a si inalt'a stima a preotimei, veti luá binecuvéntarea bisericii, a seculului si a posteritatii, veti fi onorati si numiti „Apostolii imperat'iei lui Ddiéu.“

preotulu M. Vâlceanu.

Statutul organicu

pentru consistoriulu episcopiei gr. or. din Bucovin'a.

In fine ajunseramu a vedé tiparitu si publicatu unu statutu organicu pentru consistoriulu diecescu gr. or. din Bucovin'a. Precum e cunoscutu din corespundintiele publicate in Albin'a in anulu trecut, statutu acést'a s'a compus de unu comitetu, constatoriu din consiliarii consistoriali Constantinu Popoviciu, Samuilu Andrieviciu si protopresbiterulu catedralé Constantinu Lucescu, si dupa votare de senatulu consistoriale si aplacitare din partea ministeriului de culte si in-

structiune, e dejá aprobatu de Maestatea sa cu pré inalt'a decisiune din 2 fauru a. c.

Intregulu statutu; detaiatu in 129. de paragrafi, se cuprinde din cinci parti principale. Partea prima contine decisiuni generali despre cerculu de activitate, care este parte administrativu parte judetiale, si despre constituirea senatului consistoriale care constá, sub presiedint'a episcopului, din optu membri.

Partea a dóua enumera in generalu agendele, dintre cari unele sunt rezervate episcopului, éra altele sunt de tratatu consistorial-minte. La agendele de plas'a prima se numera: epistole archipastorale, santirea bisericele, chirotoniele si chirotisiele, candidarea demnitarilor bisericesci spre denumirea mai inalta si agratifierea de pedepse canonice, decretate de consistoriu. Tóte cele lalte afaceri, referitórie la legelatiunea, administratiunea si jurisdictiunea bisericesca, ce sunt destinate spre tratere in consistoriu, sunt impartite in siese referate, pentru care sunt adoptate denumirile vechie bisericesci. Asiá: *Iconomatulu* pentru averile bisericesci; *Sacelariatulu* pentru afacerile monastirilor si a institutelor de crescere; *Scevofilachiatulu* pentru afacerile cultului esternu, adeca edificiele bisericesci; *Cartofilachiatulu* pentru afacerile legelative si personale; si *Protedicatulu* pentru jurisdictiunea bisericesca; si *Protopresbiteratulu* pentru afacerile bisericeii catedrale, chorotonii si chirotisii.

Partea a treia legiesce modulu tratarii agendeleru consistoriale, care se referesce: 1, la prepararea siedintieloru; 2, la constituirea siedintieloru, 3, la propunerile referintiloru; 4, la discuterea obiectelor 5, la votare si conclusu asupra obiectelor propuse; 6, la protocótele siedintieloru; 7, la referarea, revisiunea si aprobarea speditiuniloru; si 8, la form'a speditiuniloru si limb'a oficiósa.

Partea a patr'a contine procedur'a in cadiuri de recourse in contra decisiuniloru consistoriale, care sunt de facutu dupa natur'a obiectelor au la instantia superióra bisericesca; au la ministeriulu de culte.

In fine in partea a cincea e normata activitatea consistoriului in cadiulu de vacantia a scaunului episcopale.

Preste totu luandu, potemu dice, cá statutu acést'a corespunde catu e cu potintia atatu institutiuniloru sinodale ale bisericeii gr. or. catu si referintieloru speciale ale bisericeii din Bucovin'a. Mai cu séma ni place a aflá in statutu acést'a decisiuni, prin cari drepturile presbiteriului diecesanu sunt puse in acordu cu autoritatea episcopale, ne fiindu mai multu cu potintia, a exerciá unu absolutismu ierarchicu, pentru care clerulu si diecesanii din Bucovin'a se plansera pana acum adese. Éra ceea ce trebuie se aprobánu inca mai multu, este, cá pusetiunea secretariatului, desi spre mahnireá unui Schönbach, e restrinsa la afacerile manipulative in cancelari'a consistoriala, ne mai avendu dreptu de a siedé in consistoriu si sub egid'a parintelui episcopi si a archimandritului a face dictamine, la care membrii senatului se dica numai „aminu.“

Cu tóte acestea ni aducemu a minte cu ocasiunea acést'a de cuventulu apostolului, care dice: „Buna este legea, daca o tiene cineva precum se cuvine.“ Asiá si asta lege consistoriala se va aretá numai atunci de buna si va aduce fruptele dorite pentru biserica, specialminte pentru cleru si diecesani, daca se va aplicá strinsu si conscientiosu, fora de abateri si lasitate. Remane dara in séma membriloru senatului consistoriale, a dovedi, cá asta lege este buna si de folosu pentru biserica. Multe din cele ce se fecera mai nainte, se atribuisera arbitriului si violintiei, si membrii gremiului consistoriale, ne avendu a maná unu normativu detaiatu, erau scusabili. Inse acum'a, dupa defigerea legala a pusetiunii si cercului de activitate a senatului intregu si a fic-carii membru de vor mai decurge trebile pe albi'a de mai nainte, nu mai au cu ce a se indreptá neci a se scúsá, ci vor fi respundietori naintea lui Ddiéu si a bisericeii, si de ar tacé contimpuranii, ceea ce nu potemu crede, atunci nu va tacé istoria, ci-i va acúsá si-i va judecá, ca pre unii, ce au ingropatu si au lasatu se ruginesca talantulu sinodalitatii si alu drepturiloru presbiteriului diecesanu, pre care, cu ajutoriulu lui Ddiéu si staruint'a unor barbati, clerulu bucovinenu l'a eluptatu. Curagiu dara la inceputu cu prim'a lunei lui Martiu, si perseverantia pana in fine intru aplicarea le-

gii consistoriale, de la carea se ascépta vindecarea atatoru rane invecchite!

Cernáuti, fauru 1869.

Salont'a-Mare, 24 fauru 1869.

(Miscaminte electorali). In cerculu de alegere a Salontei inca decurgu pregatirile si cortesiele pentru alegerea de ablegatu. Desi in acestu cercu sunt 11 comune romane si numai 6 unguresci, totusi din partea romanilor nu s'a candidat ablegatu natiunalu ci s'a lasatu ca ungurii se aduca pre capulu cercului duoi candidati de ai lor, cari se trudescu se-itraga pe romani in partea lor, desi sciu bine cá ce nedreptate mare li s'au facutu romaniloru din capulu locului, si adeca: comitetulu centralu nu numai cá n'a alesu neci unu romanu in comisiunea pentru conscrierea alegatorilor, dar n'a alesu pre nimene care ar poté se vorbésca macar unu cuventu romanescu catra alegatorii romani. Urmarea acestei proceduri nedrepte a fostu, cá alegatorii romani, nefiindu luminati despre drepturile lor, n'au mersu se se inscrie de alegatori la comisiune. Catra acést'a se mai adauge unu lucru asidere uritu, adeca comisiunea a luat'o pe fug'a cea mare a lungulu aloru trei si patru sate de odata, desi acum dilele de ierna sunt atatu de mici, — asié-dara comisiunea n'a lasatu romaniloru timpu destulu pentru ca se se póta inscrié.

Dupa atate nedreptati ce ni facura fratii nostri ungurii, acum'a vinu cortesii lor ca se ne si batjocorésca. Asié facé advocatulu Ladislau Fónyad (celu mai zelosu cortesiu alu partitei lui Simonyi, si — precum se vorbesce — intr'ascunsu e si candidat de ablegatu) carele in 21 l. c. de pre balconulu casinei din Salonta, tiené urmatórea alocutiune: „Concettatiuniloru! Nu ve spariati cá suntemu atatu de putieni la numeru, cáci comunele romane tóte tienu cu noi.“ (DSA adeca crede cá romanii sunt atatu de batuti la capu si de tempiti la sentieminte, in catu se tienu cu cei ce li-au facutu nedreptatirile.)

Totu acestu advocatu, care contéza atata pe romani, in diu'a urmatória ne despretiú si mai tare, cáci aflandu-se fatia de partita contraria, pe piata Salontei in audiulu aloru 2-3 mii de ómeni, imputá conducatoriloru partitei contrarie: „Voi ati adusu in comitatulu Biharei protocólu celu romanescu, voi v'ati insocitu cu Macelariu si cu Mileticu, voi atitiati felurierele natiunalitatii sel.“

On. publicu romanu, desclinitu celu din cerculu nostru, va face bine a luá cunoscintia si a nu se uitá pre modulu cum d. advocatu Fonyad precepe fratiétatea.

Toma Agrima. *)

Saculu (comitatulu Carasiului).

In 20 febr. a. c. s'a tienutu o conferintia natiunale in comun'a Saculu conchiamata de dd. notari comunali Avramu Mihutiú si Florianu Popianu, pentru:

a) a luá socóta de la fostulu deputatu a cercului acestuia de alegere Zorlentiulu mare.

b) in privintia alegendului deputatu dietalu.

c) in privintia concluseru Temisiorene. La conferint'a acést'a au luat'u parte mai bine de 180 de individi, preoti, invetiatori, inteliginti si poporu de rondu.

D. notariu Avramu Mihutiú intr'o cuventare bine tiesuta amintí scopulu si provocá pre cei adunati a se constituí.

Se alésara dara de presiedinte ad hoc, D. Nicolae Andreovicu protopop. gr. or. de notariu: Georgiu Joo parocu gr. cat. de raportariu. Sp. D. Petrovicu jurasore. D. Presiedinte: Prin o cuventare patrundietória dechiará sedint'a de deschisa; propune antaiu a se desbate calitatile recerende in fiitorulu deputatu, si dupa modest'a sa parere, crede a le stabili: cá deputatu se fie eschisivu Romanu, natiunalistu zelosu, nemitalnicu, si din acestu cercu si nascutu.

Sp. D. Petrovicu, se invoiesce, ba le afla de bune propunerile, dara cu ace'a, cá deputatu se fie eschisivu nascutu din cerculu acést'a alegatoriu, nu se póte împacá neci de catu, ba vede a se enasce unu periclu, de se paratizmu, de ura si neineredere. Conferint'a róga pre M. O. D. Preside a-si retrage pro-

*) Ni vei fi bine-venitu cu corespundintie si de alta data, dar Te rogámu dle: au dara romanii de acolo veri unu ougetu bunu ce se lucre ceva? Red.

punerea, si dupa ce s'a retrasu si modifié se primesce intre aplause.

Intr' ace'a odata se aradicá unu sgomotu de vivate, si nantea presidiului statea Sp. D. Aloisiu de Wladu fostulu deputatu a cercului acestuia de Zorlentiú. Inscrisi fiindu mai multi a vorbi la obiectele insirate — cu totii abdicu, si din tóte laturile resunetu se concentrá: „se audimu pre D. Wladu!“ care delocu ié cuventulu si cu cele mai viuc spresuni saluta conferint'a si pe bravii conchiamatori; multu se fericitá cá fu provocatu a se presentá. Binecuvénta tierin'a pré demnului de memoria si laudatulu parocu si asesore Blajovanu, care primadata l'a rogatu in timpii fortunosi din 1848 a primí candidatur'a érași in comun'a de Saculu. „Inceptariu pe terenulu luptelor natiunale, fora a me sfir de laud'a mea propria — dise DSA — eu am fostu, si inca in asié timpuri, candu astupatu la gura cu pumulu de poterea executiva, trebuia se propagu principiile salutare a crestinismului si a democratiei. Ca barbatu de statu de 20 de ani plantediú o ideia, si acum'a, óre acum'a se o sufocu??!“ Mai suprinse pre ascultatori spunendu-le, cá de 606 de ani Saculu nu a mai veditu asiá adunare frumósa ca adi, candu adeca Regele Bela a IV. tiené o dieta in comun'a Saculu si se împacá cu fiulu seu Stefanu a V. facendu-lu pre cestu din urma de principe alu Banatului, incependu de la confiniile Transilvaniei pana la malurile Dunarei. (As'a a fostu purure uris'a nóstra, cá cei ce se certau intre sine, in locu d'a se mai mancá, se împacau delocu ce érá vorba a se impartí pre noi. Asié am patit'o in trecutu, asié patimu si astadi. Red.)

Atunci — dise D. Wladu — comun'a Saculu a fostu martorele impacatiunei intre regele tata si fiulu principe a Banatului. Se dee Ddiéu, ca de acuma inainte se fie martorele increderii intre deputatu dietalu si alegatorii sei. — Publiculu erupse in vivate sgomotóse. — Se vi aretu ce am lucratu, fratiloru — continuá DSAca amesuratu faptelor mele se me judecati. Amintesce dup'ace'a vorbirile sale dietali, tienut'a sa fatia cu Art. de lege XII din 1867, neobosintiele sale fatia cu legile de sare, rachiú vinu; pentru inarticularea metropoliei gr. or. de Sabiu, pentru legea confesionala gr. or. pentru legea de invetiamentu, pentru inarticularea metropoliei gr. or. cat. (carca pana acum'a din darulu catorva nu scimu cum sta. Referintele) *) Desaprobédia portarea deputatiloru Transilvaneni. „Ei — dise D. Wladu — stergendu-li-se independint'a patriei lor, nu s'au nisuitu a-si salvá barem autonomi'a.“ Conferint'a intréga da semnele dorerei celei mai profunde. — Cu art. de natiunalitate nu este indestulitu neci de catu; dara spéra in geniulu Romaniloru, care dintre fortunele si sbiciuirile seceloru, ne-a conservatu intregi, sanetosi, apti de a poté propagá evangeliulu democratiei in orientele Europei.“ Pana aci despre trecutul seu. Program'a sa pentru viitoru o delinia: „a fi in solidaritate cu deputatii natiunali in catu privesce afacerile curatu natiunale, éra in celea politice numai in principiu.“ — Se dechiará a nu fi neci de una partita magiara de facto; inse dupa imprejurarile si mai alesu dupa legile de ordine a casei dietale, densulu va sporí numerulu acelor'a, cari n'au bajocoritu asiá cumplitu pre natiunalitati, precum fece Tisza cu eminentissimulu deputatu Babesiu si mai cu alti illustri barbati natiunali.

Va fi de partid'a guvernului. „Vi o spunu, fratiloru, francu, cá sub conditiunile dechiarate primescu candidatur'a si pe viitoru, la din contra — nu.“ — Publiculu erupe: se traiesca Wladu. Unu invetiariu teneru C. Popovicu, facendu-se in catva silentiu, strigá: „lása siéda Wladu unde va voi in dieta, numai sufletulu lui remana curatu romanu!“.

D. luonu Stefanovicu asesore cons. Prin o cuventare frumósa provocá pre D. A. de Wladu a primí candidatur'a si pe viitoru. Publiculu: „Se traiesca Wladu.“ —

Georgiu Joo parocu gr. or. cat. nota-

*) Me minunu, cum stá treb'a nóstra, a celor'a cari suntenu de rel. gr. or. cat. cum de Iustrii Apostoli Episcopi ai nostri tacu si nu' conducú bare'a lui Cristosu la unu limanu doritu? Am veditu in cancelari'a secretariela a nestorului nostru Eppu si Parinte, mai nainte cu vre o 3-4 luni (intielegu pre Esc. Sa Dobra) provocari catra Eppulu Iustru de Pop Szilágyi, ca se pasiesca cu totii de a salvá ce e de salvatu.

Ce s'a facutu? Coresp. (Bagu séma s'a facutu onciólie'a catra Satumareni. Red.)

riulu conferintiei: „Stimate Domnule de Wladu! Precum singuru vedi, éca din tóte partile me provóca se vorbescu; me provóca poporul, a caruia graiu e santu; de a caruia bunavointia a abusá e pecatu de mórte. Cuventulu poporului, e judecat'a lui Ddieu; o intaresce acést'a si acea imprejurare, cá la porunc'a poporului insusi fiulu lui Ddieu a trebuitu se móra pe cruce! Nu te tramitemu in lupta legatu de mani, séu astrinsu unui locu. Siedi si te lupta unde-i vrea; numai cu demnitatea unui barbatu romanu. Nu-ti facemu planulu strategicu de a casa cum facura nemtii, cari surpara Austri'a la Solferino si Kónigrätz. Fa precum a facutu Eugenu de Sabaudia, baga in pusunariu tóte planurile strategice, se le vei capeté in scrisu; dar te lupta, invinge pre dusmani, si le citesce dupa ce ai invinsu.“ Aci intrerupse D. Wladu pre vorbitoriu, si in emotiunea cea mai profunda multiamesce vorbitorului si conferintiei, carea si-manifestá acórdulu seu. Se róga de iertare a poté paresi conferintia, ca nu cumva presintia sa se retiena pre cineva din alte respepte a nu-si poté manifestá parerile. Publiculu: „Siedi cu noi; nu merge nicairi, nu avemu nemica secrete.“

D. C. Popovicu. Mai adresá Dluu Wladu, cá solidaritatea'cu deputatii nationali se o tiena.

D. Iuonu Stefanovicu: „De órace nu se seie, cá carea partita va reesi, D. Wladu se se alature dupa imprejurari.“

Sp. D. Wladu: „Partitei de la ambe stangele neci candu, pentru insultele ce facu nationalitatiloru.“ Publ. „Se traiésca.“ D. Wladu se departéza.

Unulu din poporu: Se-si faca preteni D. Wladu si se medilocésca, se scada cumva darile aste cumplite . .

D. Avramu Mihutiu: On. Conferintia, tare pe scurtu voiu vorbi, se fu ascultatu. Eu nu credu neci in drépt'a neci in stang'a, credu in vitalitatea nationale, me radimu pe conclusele meetingului nationale din Temisióra. Ve multiamesce, cá m'ati ascultatu si v'ati adunatu. (Se traiésca).

D. Florianu Popianu: O. Conferintia! Se ne pronunciamu cá conclusele de la Temisióra le primimu barem in principiu; se ne respicamu cá avemu a ni castigá drepturi politico-nationale, cá voimu a traí ca natiune. (Se traiésca).

D. Jurasore Petrovicu: Vorbesce cu multa caldura pentru binele si interesulu nationalu, ar dorí ca conferintia se íee la desbateri profunda conclusele Temisiorene, in care afla garantie nationale.

D. Mihailu Vuja, proprietariu in Sidovaru: „Credeulu meu este democrat'a, sum Romanu asiá democrat'u si liberalu de principie, precum a vrutu si a facutu Ddieu pre stramosiulu Adamu. Primescu mai pe sus de catu cum e formulatu, Ritualulu Temisioranu.“ (Aplause.)

D. Demitriu Blajovanu: „Se róga a se eschide totdeun'a totu soiulu de frecari confesionali intre fratii de unu sange si de o mama, ca asiá cu puteri unite se se póta ajunge met'a nationale.“ (Se traiésca).

D. Muresianu notariu: „O. Conferintia! pe scurtu voiu vorbi, primescu principulu Dluu Blajovanu, cá in adunările nóstre neci candu de confesiune se-nu se vorbésca, ci in cartea funduarie a natiunei, toti se ne inscriemu la proprietatea numai de Romanu (Se traiésca)

D. Preside: Dupa ce conclusele Temisiorene ni sunt cunoscute tuturor'a, recetirea nu o afla de lipsa, a supr'a celor'a róga a se votá, aducendu a minte cá de la primirea acelor'a va aterná se remanemu la tóta intemplantarea pentru D. Wladu, séu ba. (Multimea striga: „Se traiésca Temisioreni!“)

Formulandu-se unu respunsu apodicticu Dluu Wladu, o comisiune de 7 insi i face cunoscutu; — cá se va realege de deputatu prin aclamatiune; dara in dieta se fie in solidaritate cu deputatii nationali in afacerile curatu nationale, éra in celea politice barem in principiu dara. —

La 3 1/2 óre dupa médiadi, Presidele incheiá conferintia prin o cuventare plina de ta-

ria barbatésca, multiam! Ddloru notari susamentiti pentru ostenelele, care le facura.

Datu in Scribesci 1869 febr. 23.

De la notariulu conferintiei:

Georgiu Ioo m. p. paroeu gr. or. catolicu in Scribesci.

(Am avé si noi nisce observatiuni modeste la decursulu acestei conferintie. Fiindu inse cá ni s'a cerutu inadinsu se publicamu corespundintia intréga, ni ocupá atatu spatiu, de nu mai remane si pentru observatiunile nóstre, mai vertosu cáci o multime de alte corespundintie si-ascépta publicarea. Deci ni rezervamu a veni mai tardíu cu ale nóstre observatiuni modeste si fratiesci. Red.)

De langa Sasca 12 februaru 1869.

Unu corespundinte din Iladia Vi fece nu de multu cunoscutu, Dle Redactoru, cá ar fi intentiunea stepanitoriloru nostri de a pune pe Dlu Gojdu de contracandidatu in cerculu Saschei. Nu erá se impartesimu temerea acelei corespundintie, parte pentru cá domnia situatiunei vor fi sciindu din trecutu, cá romanii cercului acestuia tienu cu tóta resolutiunea la ablegatulu loru nationalu (carele ni-a facutu onóra de a primi si de asta data candidatur'a de deputatu) parte éra si pentru cá credeamu pre Dlu Gojdu de romanu si nu-lu tieneamu capace de a operá in contra unui deputatu nationalu. Dara acuma candu vedemu pre óresicari individi de cei slabi de angeru cá ambla in ruptulu capului se ingageze voturi pentru d. Gojdu, candu ii vedemu misicandu tóte petrile si intrebuintiandu medilóce morali si nemorali spre ajungerea scopului loru, trebuie cu atafa mai vertosu se damu crediamentu acelei corespundintie, cáci chiar Albin'a in nr. 15 intaresce afirmatiunile aceleia. Aici nu vom vorbi de d. Gojdu, e pre inaltu ca se-lu potemu ajunge, ne marginimu numai a-lu rogá se nu si-faca ilusiuni; ci ne vom ocupá de partisanii lui séu mai corectu disu de servitorii influintieloru mai nalte, ca se-i cúnósca si fratii din departare. Catu mergu acestia de departe in nisuintiele loru amicabile, pote ti, Dle Redactoru, vedé din urmatoriuulu casu interesantu. Judele cercualu P. V. din I. merse in tóte comunele din cerculu DSale si convocandu fruntasii satului incepú „nu a li poruncí feresce Domne!“ ci a se constafu cu densii despre alegerea deputatulu dietalu si in fine li recomandá pre dlu Gojdu, aruncandu felu de felu de calumnii pre deputatulu nationalu Babesiu. Noi nu-lu luamu in nume de reu acésta excursiune, din contra ni felicitamu cá a intreprins'o, pentru cá seimu cá a predicatu in pustia si intru adevéru afara de nisce ómeni usiori, ca se nu dicemu nepreceptu, (intre cari se se afe si doi preoti ce se gerau de puri nationalisti) mai toti se desgutara de espresuniile rostite in contr'a Dluu Babesiu; inse bagu séma neconvingendu-se dni'a lui despre poterea elocintiei sale mai dede si o a dóua editiune a acestui opu, ce de altmintrelea si-are parechia in constitutiunea magiara. Desí disese adeca cá n'a venitu se poruncésca fruntasiloru ci si-tiene de detorintia ca romanu a-si dá parerile sale individuali si a-i informá pre aceia intru interesulu causei (recte postului) totusi dupa ce se inscriéra mai multe comune din cerculu DSale, citá pre judii comunali a acelor'a la I. si incepú aspru a-i dogení pentru neimplinirea „porunciloru lui“ si anume cá pentru ce au lasatu ómeni la inscriere, li mai deschise apoi si acelu aspectu placutu „cá se ducu deputatii si remanemu noi.“ (Ipsissima verba sutoris, pardon! judicis.)

Noi lasamu pre fiesce carele se luere dupa principiele sale, séu de nu posiede atari, apoi se se faca unéla servila acelor'a ce-lu sciu folosi; — nu avemu dara nimica in contra persónei Dluu P. V., lu lasamu in draga voi'a lui se totu luere, se totu mane ap'a la mór'a altor'a, ce se atinge inse de judele P. V. pare-nise cá a pecatuitu indoitu cu aceste ocaziune si a nume:

a) DSa luera chiar in contra legei electorali voindu a oprí ómenii de la inscriere, si asiá e vinovatu legei pre carea densulu ca oficiantu mai antaiu are de a o respectá; si

b) DSa si-insusiesce unu dreptu, ce in realitate nu-lu posiede, candu voiesce se caute motivu in inscrierea pentru alegerea de-

putatulu dietalu, ca se periolite pre acei judii comunali in posturile loru.

Legea electorala, in catu cúnóscemu noi, prescrie numai modulu alegerei si insusirea alegatoriloru, dara nu impoternicesce pre nime, cu atatu mai vertosu nu pre unu jude cercualu, ca se ópresca pre cei ce au dreptu de la inscriere séu se li demande cá pre cine se aléga. Asiderea mai credemu cá poporulu e indreptatitu a alege si a lapedá pre judii comunali, si judele cercualu i compete numai dreptulu de a-i intarf. Acestea le-a uitatu séu a voitu se le uite Dlu P. V. candu in calitatea sa de jude cercualu a voitu se terorizeze; n'a trebuitu se uite inse cá cuiu cu cuiu se scóte-afara si cá noi inca li potemu dice judiloru comunali: bine, voi poteti ascultá de stepanulu vostru, inse la alegerea viótoria vom dá voturile nóstre unui astfelu de omu, carele ca antiste comunalu va cúnósce mai bine interesulu poporului nostru. Óre ce i se pare Dluu P. V., de cine ar ascultá atunci mai in graba judii comunali?

Am inceputu a-lu pretiuf pre Dlu P. V. pentru cá lu tieneamu de progresistu (ni-a datu cate-va dovedi despre acést'a), dara déca sta tréb'a astfelu, déca DSa voiesce se ni anguste si uniculu terenu pre carele potemu se ne luptamu ca romanu cu onore pentru santa caus'a nóstra, — apoi ne vedemu siliti a-i dice cá „de frati ce suntemu frati, dar brandia-i pre bani“, deci incheiamu cu „tjene minte Dle“.

Unu alegatoriu.

Leucusiazu (cott. Aradului) 24 fauru 1869.

(Bucur'a copiloru.) Trecendu din intemplantare prin comunitatea Aletea, deodata cate-va bubuituri de tréscuri mi trasera atentiunea catra baserica.

Aci intalní ca 250 copfi de ambe sesurile, asistandu serbatoresce in dóue culóne. Dupa intrebari audíu, cá candidatulu partidei drepte Bohus au venitu a-si dá credeulu politicu alegatoriloru sei nemti, cari se adunasera in ocolulu casei comunale, unde fú intimpinatu de notariulu localu in limb'a germana, la care candidatulu in pucine cuvinte li dede de scire alegatoriloru sei, cam 40 la numeru, cá densulu este de principiele lui — Deák! de aci urmá „ilyen“ (éljen) „Apoi scolariloru copfi li se impartí bani cu imprasciat'a! Se ffi vedíutu lupt'a la crucerii din pravul si ilyen „Bachus“. Poporulu intr'a devéru asceptá unu credeu mai lungu ca celu apostolicescu; dara dictiunea fu scurta, ca in 48 a repausatulu protopopu Danu, care suindu se ca alu doila Cicerone pe o tribuna, o incepú si finí cu „fratiloru, si io sum de parerea dlui Arcosi!“

Peregrinulu.

Sabiiu, in 3/15 febr.

In 24 januariu c. v. se immormentá aici Dlu Ioane Gavriulu Vajda de Soosmezó, fostu cassieru la c. r. cassa suprema si alu bancei nationali, carele impreuna cu démn'a sa sotia Elisavet'a nasc. Fohovicu, si-a pregatitu unu locu onorable intre binefacatori natiunei nóstre si ai bisericeloru ei, daruindu, dupa cele lasate familie mai indepartate — neavendu densii la mórtea loru prunci —

- a) pe sém'a bisericei gr. orientale din Clusiu, patri'a Dómei 1000 fl.
- b) pe sém'a bisericei gr. cat. din Sabiiu 100 „
- c) pe sém'a bisericei gr. or. din Sabiiu (suburb. Iosefinu) 100 „
- d) pe sém'a bisericei gr. cat. din Glodu (Soosmezó), comit. Solnocului din lantru, patri'a familiei Vajda 300 „
- e) pe sém'a scólei gr. cat. totu din Glodu (Soosmezó) 3000 „
- f) pentru fundatiunea, din care se se impartasiésca 4 studinti romani de ambe confesiunile, zelosi pentru limb'a si literatur'a loru, cu ajutóre cate de 50 fl., sum'a de 4000 „

cu totulu 8500 „

Catu pentru viét'a reposatulu binefacatoriu, acél'a a fostu nascutu in Glodu, comitatulu Solnocului din lantru, a primitu prim'a

educatiune in orfanotrofulu Mari'a Teresianu din Sabiiu, apoi a continuatu studiele sale in Clusiu, unde la anulu 1829 a sfarsitu cursulu juridicu. Intrandu in acél'a-si anu in oficiulu statulu, a inaintatu din tréptain trépta pana la cassalu cassei supreme de tíera si jalu bancei nationali, in care calitate in lunile din urma ale vietiei sale se si pensuná, apesatu de morbu indelungatu. — De démn'a sa sotia, cu carea traise mai 35 de ani in cea mai dorita fericiore, lu lipsise mórtea inca la anulu 1867.

Fia-le la amendoi tieren'a usióra si memori'a binecuvantata; ca numele Ioane Gavrielu Vajda de Soosmezó si Elisabeta Fohovicu remana de pia amintire intre Romani pentru toti seculii!

VARIETATI.

— **Concursu.** Conformu §. 29 alu Statutelor „Societatei literarie sciintifice Romane“ din Viena, se escrie prin acést'a concursu pentru unu ajutoriu in forma de *tacsa de rigorosu*. Conditiiunile sunt 1. Curenutul trebuie se fia romanu de nascere 2. se fia lipsitu de medilóce 3. se fia rigorosantu la universitatea din Vien'a. Concurentii vor binevoi a se adresá pana la 14 martiu 1869 la comitetulu societatii. *Comitetulu societatei lit. sciint. rom. din Viena*, Leopoldstadt, Untere Donastrasse Nr. 35, 2. Stock Thür Nr. 14.

— *Miscarile electorali* între unguri sunt fórtre sangeróse. Nu e di in carea se nu se pomenésca de cati-va morti si mai multe dieci de raniti, dintr'unu cercu séu din altulu. La Cinci-Beserice, stang'a estrema a imprasciatu adunarea deákistiloru.

Invitare de prenumeratiune

„ALBINA“

Pretiulu de prenumeratiune pent. Austri'a
pre unu anu intregu 8 fl. v. a.
„ 1/2 de anu 4 fl. v. a.
„ 1/4 „ „ 2 fl. v. a.
pentru Romani'a si strainetate
pre unu anu intregu 16 fl. v. a.
„ 1/2 de anu 8 fl. v. a.
„ 1/4 „ „ 4 fl. v. a.
Redactiunea.

Cursurile din 26 fauru 1869 n. sér'a

(dupa aretate oficiale.)

	bani	marf.
Imprumutele de stat:		
Detori'a statulu 5% unif. interese in note	62.—	62.10
„ „ „ „ argintu	68.30	68.50
„ „ contributiunali	98.50	98.75
„ „ nóue in argint	63.60	63.60
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci)	77.50	78.—
„ metalice ou 4 1/2%	56.50	56.—
„ „ 4%	49.25	49.75
„ „ 3%	36.75	37.25
Efecte de loteria:		
Sortile de stat din 1864	127.80	127.50
„ „ 1860 1/2 in cele intregu	98.30	98.50
„ „ „ 1/2 separata	102.—	102.50
„ „ 4% din 1854	90.50	91.—
„ „ din 1839, 1/2	199.—	205.—
„ bancu de credit	164.80	167.20
„ societ. vapor. danarone ou 4%	96.—	97.—
Imprum. princ. Salm	41.50	42.—
„ cont. Palffy	34.50	35.50
„ princ. Clary	37.—	38.—
„ cont. St. Genois	32.50	33.50
„ princ. Windischgrätz	22.—	23.—
„ cont. Waldstein	24.50	25.50
„ „ Keglervich	15.50	16.50
Obligatiuni desarcinatóre de pamentu:		
Cele din Ungaria	78.50	79.—
„ Banatul tom.	77.25	77.25
„ Bucovina	70.25	71.—
„ Transilvania	74.50	75.—
Actiuni:		
A bancu nationali	729.—	730.—
„ de credit	293.70	294.90
„ scoot	804.—	807.—
„ anglo-austriace	233.50	235.—
A societatei vapor. danar.	633.—	634.—
„ Lloydulu	294.—	295.—
A drumulu ferat de nord	232.25	233.—
„ „ etat	319.50	320.—
„ „ spus (Elisabeth)	178.25	178.75
„ „ sud	233.20	233.40
„ „ langa Tizza	227.50	228.50
„ Lemberg-Czernowitz-Jassy	182.75	183.25
„ „ Transilvania	158.75	159.—
Bani:		
Galbenii imperatecol.	5.75	5.78
Napoleon'ori	9.75	9.78
Friedrichsd'ori	10.05	10.15
Suverenii engl.	12.15	12.20
Imperialii rusecol.	—	—
A gintulu	120.25	120.50